

нуем, за да се осъществи пряката цел на разпоредбата, а именно осъществяването на правото на правосъдие по чл.2 от ГПК. При условията на чл.23, ал.3 промяната на мястото е неизбежна. Наложена е от особено обстоятелство, което е от решаващо значение за процеса, а именно невъзможността на местно компетентния съд да изпълни надлежно задължението си да реши делото. В този смисъл водещо в нормата на чл.23, ал.3 е значението на въпроса по определяне на състава на съда, а не на въпроса за местната подсъдност. Засяга се само мястото за решаване на спора, и то само защото без това решаването на проблема е невъзможно. Правилата за местната подсъдност отстъпват, за да се приложи основният принцип на процеса, че съдът не може да откаже защита и съдействие. Систематичното тълкуване на нормите в ГПК е в подкрепа на този извод: Чл.23, ал.3 е в Част I, Глава IV на ГПК – „Съдилища“, а чл.121 е в Част II, Глава XII – „Подсъдност“. Член 23, ал.3 е „общо правило“, отнасящо се за всички съдебни производства по ГПК, а чл.121 се отнася само за производствата от Общия исков процес. И този аргумент сам по себе си е достатъчен да обоснове необжалваемостта на актовете по чл.23, ал.3 на основание чл.121.

На следващо място, законът не определя никакви критерии, от които да се ръководи „горестоящият съд“ в преценката си по чл.23, ал.3, освен един: да се определи друг „равен“ съд, т.е. да бъде съобразена родовата подсъдност. Достатъчно е да бъде изпълнено това изискване. Следователно преценката на кой друг равен съд да бъде изпратено делото се извършва от съда по целесъобразност. Това не е преценка на релевантните за определянето на местната подсъдност обстоятелства и това е поредният довод, че актът по чл.23, ал.3 не е „по подсъдността“. (Вж. заглавието на чл.121 от ГПК.)

Възможно е теоретично да се изведе косвено правило, че по чл.23, ал.3 съдът следва да прецени дали по делото е била налице изборна местна подсъдност (по чл.112, 113, чл.110, ал.2, чл.115, 116, 108, ал.1 и др.) и ако е така, да определи съда по онази от алтернативите на изборната подсъдност, която е възможна и допустима. Например по чл.113: ако искът е заведен по настоящ адрес на ищеца, в хипотезата на чл.23,

ал.3 делото би следвало да бъде изпратено на съда по постоянния адрес на ищеца, ако той е в друг съдебен район, а ако не е – на съда по адреса на ответника; или по чл.108, ал.1: ако съдиите в съда по седалището на клон на ответното дружество, където е заведен искът, при преки отношения с клона, си направят отвод, делото следва да се изпрати за разглеждане от съда по седалището на централното управление на дружеството – съобразно общата местна подсъдност.

Но подобен критерий не е изведен с изрична законова норма и следователно може да бъде взет предвид от съда само по негова вътрешна преценка. Още повече че новият ГПК е изключил справедливостта като източник на правото – чл.5, а отмененият я предвиждаше. Не е налице процесуално правило, което да задължава съда по чл.23, ал.3 да съобразява конкретни изисквания.

Поради това е очевидно невъзможно и правно неприемливо да бъде проверявана законосъобразността на определението по чл.23, ал.3 в производство по частна жалба. Въззивният съд не разполага с обективни правни критерии, по които да провери преценката на съда по чл.23, ал.3. А проверката дали е спазено единственото изискване на нормата – родовата подсъдност, ще се извърши по реда на обжалването на решението, освен в хипотезата на чл.270, ал.4. Наред с това, необжалваемостта на акта по чл.23, ал.3 не лишава страните от възможността да предявят възражение по чл.119, ал.3 от ГПК пред съда, на който делото е изпратено. С това се изключва всякакво съмнение относно необжалваемостта на коментираниято определение.

Изложените аргументи се споделят напълно от ВКС в практиката му при действието на стария ГПК, а така също и в практиката на ВАС (по чл.133, ал.3 от АПК) без изключения. За пример може да се посочи Определение №193 от 23.05.2007 г. по ч.гр. дело №928/2007 г. ВКС, I-во Г.О., в което четем, че за съда „е налице „рес юдиката“ по процесуалния въпрос за местно компетентния окръжен съд, след като има определение по чл.14, ал. 2 от ГПК на Апелативния съд, то пререшаването на въпроса за местната подсъдност по общите правила е недопустимо, тъй като няма правната характеристика нито на прегражда-

що (чл.213, б. „а“ от ГПК), нито е от категорията на изрично посочените в закона (б. „б“ на същия текст).

Обратното е прието в един случай в практиката при действието на новият ГПК, в който е прието становище, че чл.121 е приложим за определенията по чл.23, ал.3 и те подлежат на обжалване с частна жалба. Но с това не може да се отхвърли посоченият категоричен извод. В определение №103 от 18.02.2009 г. по ч.т. дело №101/2009 г. ВКС, II-ро Т.О. четем, че „Няма основание от разликата между определението, постановено по чл.23, ал.3 от ГПК, и останалите определения по подсъдността (чл.118 и сл. от ГПК), да се изключи предвидената в чл.121 обжалваемост“. И продължава: „Подсъдността по чл.23, ал.3 от ГПК е различна от тази по чл.118 и сл. от ГПК, но се касае за определение във връзка с подсъдността, което съгласно чл.121 от ГПК подлежи на обжалване.“ Както подробно бе аргументирано по-горе чл.23, ал.3 от ГПК не определя подсъдност, а единствено възможен състав на съда.

Не по-малко интересен е вторият въпрос относно действието на нормите на новоприетия ГПК в съпътстващите производства по частни жалби срещу определения, постановени след 01.03.2008 г., но при приложението на отменения ГПК на основание ал.1 на §2 на ПЗР. В тези случаи ал.14 на §2 е приложима, но само относно процедурата за разглеждането на частните производства, а не относно основанията за обжалване на актовете по исковото дело. Например прекратителните определения по подсъдността или по обезпеченията на иска. Невъзможно е основанията за обжалване да следват от процесуален закон, различен от този, който урежда основанията и реда за издаването им. И това е така, защото при необжалваемите актове силата на пресъдено нещо настъпва със самото постановяване на акта. И е невъзможно впоследствие тя да бъде отменена на основание процесуална разпоредба на нов закон. Поради това не могат да бъдат приети аргументите, изложени в мотивите на посоченото по-горе определение по дело №101/2009 г. ВКС, II-ро Т.О. Законосъобразността на решение или определение на съда може да бъде проверявана само като се прилагат същите процесуални правила, въз основа на които е издаден проверяваният акт. Но не и нововъведени законови правила. **ПС**